

У цілому індивідуальний стиль Гоголя має синтетичний характер, оскільки поєднує в собі риси, тенденції романтичного, реалістичного і барочного стилів, а в деяких випадках і передбачає особливості поетики символізму та імпресіонізму.

Література

1. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. М.: Худож. лит., 1975. 504 с.
2. Білий А. Майстерність Гоголя. К.: МАЛП, 1996. 351 с.
3. Переверзев В.Ф. Творчество Гоголя. *Основа*. 1997. № 2. С. 52 – 67.
4. Чапленко В. Українізми в мові Гоголя. Авгсбург, 1948. 28 с.
5. Шарова Т. М. Жіноча проза: теоретичні засади визначення та класифікація. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Карабіна*. №745. Серія «Філологія». Вип. 49. 2006. 214 с.
6. Шарова Т.М. Використання електронного засобу навчального призначення під час викладання історії української літератури. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. Випуск 39. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. С. 290–296.
7. Шарова Т.М. Сатиричні твори Костя Гордієнка в його ранній творчості: повість «Автомат» і роман «Славгород». *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2017. №7. С. 190–193.
8. Эйхенбаум Б. Черты летописного стиля в литературе XIX века. Л.: Художественная литература, 1983. С. 371–379.
9. Эльсберг Я.Е. Стили Пушкина и Гоголя и русская культура. Теория литературных стилей. Типология стилевого развития нового времени. М.: Наука, 1976. С. 386–408.

Лагода А.В.

магістрантка

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ІМАГОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОМАНУ С. ПИРКАЛО «НЕ ДУМАЙ ПРО ЧЕРВОНЕ»

Анотація. У статті накреслюються напрямки зіставлення представників української та британської націй у романі С. Пиркало.

Акцентовано увагу на тому, що головна героїня вже виступає як людина-космополіт, намагаючись асимілювати свої національні риси з європейським укладом життя.

Ключові слова: *імагологія, постколоніальна література, жіноча проза, «чикліт», Інший.*

Жіноча проза уже кілька десятиліть є популярним об'єктом літературознавчих студій. Ці дослідження розкривають різні аспекти творчості письменниць-жінок, від теоретичного осмислення самого феномена жіночої прози до жанрових, стилістичних, гендерних, часопросторових та ін. особливостей окремих художніх текстів [2; 3; 5; 6; 7]. При цьому часто «жіноча» література розглядається не лише представниками феміністичних студій, що було закономірно, а й у полі постколоніальної критики, коли спроби віднайдення своєї жіночої самості головною героїнею відбувається паралельно із самовизначенням національним [1].

Ця тенденція в імагологічних дослідженнях як розгляду образу Іншого (у цьому випадку, представників іншої культури, менталітету тощо) в жіночій прозі поширилася й на зразки масової літератури, зокрема відбилася в «чикліт». Яскравим прикладом може бути роман С. Пиркало «Не думай про червоне». Як зауважила у своїй статті С. Філоненко, у творі активно розробляється тема «українці в Європі» [6, с. 384], тож проводиться своєрідне зіставлення українського та англійського способів життя крізь призму пригод у Лондоні громадянки України Павліни Стопудів, яка вирішила змінити місце проживання й роботи з метою пошуків свого коханця, джазового музиканта Джима Барлі.

Зіставлення способів життя, традицій і звичок мешканців двох країн відбувається у творі на різних рівнях: ставлення до приватності та небайдужість до інших, способи соціалізації, особливості гендерних стосунків, харчові смаки, тощо.

Зокрема, на початку твору оточення Павліни Стопудів змальовано в дусі «Рекреацій» Ю. Андруховича, як типове постмодерне середовище: *«Посередині кімнати стояв перевернутий велосипед без одного колеса... <...> На ньому висів мій светр, а також синьо-червона хустинка (що символізувала прапор Радянської України), червоно-чорна плахта та сорочка... <...> Ми пили горілку, їли сало, солоні огірки та квашені помідори, а зі стіни на нас, молодих українських письменників та журналістів, з надією й жахом дивився вишитий Тарас Шевченко»* [4, с. 1]. Ця зустріч у дружньому колі була викликана від'їздом Павліни за кордон. Жінка пояснює, що залишає багато чого важливого на батьківщині, при цьому йдеться не про

якісь речі, винятково цінні для неї (такі речі: турку, подаровану мамою приятеля, прабабусину сорочку, ручку і блокнот, а також даровані коньяк і флягу – вона бере із собою), а про товариство, де ведуться щирі розмови, крутяться важливі ідеї, де все знайоме і зрозуміле. Не випадково Лондон з висоти пташиного польоту видається жінці «павутиною».

Певні зіставлення обох країн та їх мешканців у романі подано, переважно, у першій частині, де відбувається адаптація головної героїні на новому місці. Так, жінка поступово облаштовується в чужій країні і відзначає, що ставлення до людей тут кардинально відрізняється. Цей аспект підкреслює у своїй студії С. Філоненко. Дослідниця відсилає до розділу «Жінка плаче» і наводить приклад, як Павліна Стопудів, побачивши на одній із вулиць британського мегаполісу жінку, що плакала, не могла вирішити: запропонувати свою підтримку, допомогу чи просто не зважати через страх «порушити етикетні приписи і бар'єри ргівасу», адже останнє було б «цілком по-британськи» [6, с. 383]. Павліна обрала другий варіант, а через певний час, уже адаптувавшись до нового, європейського, способу життя, менталітету, сама опинилася в подібній ситуації, коли ридала через загибель друга. Те, що ніхто не підійшов до неї, вона вже сприймає як належне.

Таким самим відчуженим виявився і робочий колектив телевізійної студії, де працювала Павліна. Вона зізнається, що уявляла своїх співробітників саме такими: ввічливими, услужливими, але однаково байдужими одне до одного та до інших. Спочатку героїню гнітило те, що її особа нікого не зацікавила, не змусила обожнювати її чи нею захоплюватись. Однак колеги теж нічим не виділялися з-поміж інших, тож вона в цьому «безликому» колективі вчилася перші кілька днів їх відрізняти.

Порівнює жінка й прояви демократії в обох країнах, зокрема на прикладі телебачення. З одного боку, на відміну від батьківщини, де начебто вже засоби масовою інформації мають бути незалежними, а кожна людина має право на своє волевиявлення й свободу слова, вона відзначає, що у Великобританії «телевізор цікавий, можна побачити те, чого в Україні нема» [4, с. 7]. Однак після кількох сюжетів, коли воля британських громадян виражалась у досить агресивній та аморальній формі, приходиться до висновку: «Це самошедча країна» [4, с. 7]. Тут варто згадати роман Л. Костенко «Записки самасшедшого», де події в Україні виглядають не менш абсурдними і сприймаються як суцільне божевілля. Тож, із цього погляду, обидві країни у своєму внутрішньому житті постають рівноцінними. Таким чином долається комплекс меншовартості українці на тлі європейської культури.

Ще більше підкреслює цю думку розмова Павліни зі співробітником

Оллі про гурманський досвід у різних країнах і найсмачніші національні страви-візитівки. У цьому переліку кав'ярень, ресторанів та їх меню дуже часто лунали згадки про Полтаву, батьківщину жінки. Так, вона вихваляла медовуху, «що від тридцяти грамів віднімаються ноги», фірмову страву одного з ресторанчиків із карася з медом, таку домашню кров'янку, «що просто всі інші страви світу перед нею курять на балконі» [4, с. 10]. «Це не ваш оцей так званий чорний пудинг» [4, с. 10], – резюмує вона, звертаючись до Оллі. Жінку охоплює гордість за свою країну, яку навряд чи, на її думку, оцінив і зрозумів британець. Крім того, героїні не давало спокою те, що в гастрономії Лондону, за наявності безлічі національних кухонь, був відсутній улюблений продукт українців – сало.

Головна героїня відзначає і той факт, що життя в Україні сприяє проявам людського тепла і щирості. Зокрема, вона говорить, що ввечері у Лондоні неможливо затримуватись на прогулянці з коханими чи друзями, адже якщо запізнитися на поїзд в інший район міста, де живеш, а добиратися на таксі дуже дорого. Це обурює Павліну: «Чому, коли мені так добре, треба кудись іти» [4, с. 11]. Жінка згадує, що в Києві все по-іншому: є багато тихих місцин для усамітнення, тож можна сидіти за розмовою хоч до ранку.

І все ж, Павліна Стопудів уже є зразком людини-космополіта. Вона поступово освоює чужий простір, приймаючи відмінності британського менталітету та уклад життя як належне, не позбуваючись при цьому власного «Я» українки – товариської, відкритої до нових знайомств, дещо авантюрної, але завжди готової прийти на допомогу іншому. Вона приходить, зрештою, до висновку, що «Лондон – це симфонія, у якій іноді надто багато нот, і всі вони складають чудернацьку, але прекрасну мелодію» [4, с. 13].

Таким чином, твір роман С. Пиркало «Не думай про червоне», окрім суто жіночих проблем, пов'язаних із питаннями пошуку чоловіка мрії, гендерних стосунків, проблемами самотності та самореалізації незаміжньої жінки у великому місті, типовими для «чикліт», дозволяє зіставити український та європейський способи життя, соціуми, менталітети тощо. Це відкриває неабиякий простір для імагологічних досліджень в літературі та постколоніальних студій.

Література

1. Давыдова А.В. Творчество Оксаны Забужко и Дженис Кулык Кифер: поиск национальной и гендерной идентичности. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Філологічна.* 2013. Вип. 36. С. 129–131.

1. Землянська А.В., Яриш Ю.Б. Романтика гендерних стосунків як

основа жіночої прози Міли Іванцової (на матеріалі роману «Живі книги»)). *Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo Praktycznej «Filologia, socjologia i kulturoznawstwo. Nowoczesne badania podstawowe i stosowane» (29.04.2017 – 30.04.2017). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2017. P. 11–13.*

2. Зотова В.Г. Мала проза Людмили Таран: проблемно-тематичний і стильовий аспекти. *Чарнобылем не зарасце: традиції матерьяльної і духоўнай культуры Усходняга Палесся: збірник наукових артыкулаў: у 2 т. Т. 1. Гомель: ГДУ імя Ф. Скарыны, 2016. С. 138–147.*

3. Пиркало С. Не думай про червоне. 2011. 158 с. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Pyrkalo_Svitlana/Ne_dumai_pro_chervone/ (дата звернення 20.08.2018).

4. Тебешевська-Качак Т.Б. Художні особливості жіночої прози 80-90-х років ХХ ст.: монографія. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. 192 с.

5. Філоненко С. «Українська Бріджит Джонс»: формування жанру «чикліт» у сучасній вітчизняній літературі (на матеріалі роману С. Пиркало «Не думай про червоне»). Частина 2. *Актуальні проблеми слов'янської філології: міжвуз. зб. наук. ст. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2008. Вип. XVIII: Лінгвістика і літературознавство. С. 382–388.*

6. Шарова Т.М. Жіноча проза: теоретичні засади визначення та класифікація. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Філологія». №745. Вип. 49. Харків, 2006. 214 с.*

Личковська І.О.

магістрантка

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ КОНФЛІКТІВ У РОМАНІ І. ФРАНКА «БОРИСЛАВ СМІЄТЬСЯ»

Анотація. У статті розкриваються особливості конфліктів першого в українській літературі роману на робітничу тему «Борислав сміється» І. Франка. Аналізується бачення й диференціація суспільства на два класи – панівна верхівка суспільства та прості робітники.

Ключові слова: *конфлікт, натуралізм, реалізм, ситуація, сюжет.*

Проблема конфліктів у літературному творі була і залишається